

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

viite: Lausuntopyyntönne HE 101/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ASIAANTUNTIJALOUSUNNON TÄYDENNYS EDUSKUNNAN YMPÄRISTÖVALIOKUNNALLE RAKENTAMISLAIN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan ympäristövaliokunta on ilmoittanut 11.10.2024 saapuneella kirjeellä, että lakialoite laiksi rakentamislain 180 §:n muuttamisesta (LA 21/2024 vp) on yhdistetty HE 101/2024 vp käsittelyyn. Ympäristövaliokunta on pyytänyt tarvittaessa täydentämään kirjallisia lausuntoja lakialoitteen johdosta.

Eduskunnalle annetussa lakialoitteessa laiksi rakentamislain 180 §:n muuttamisesta esitetään, että yhdistysten valitusoikeus poikkeamisluvasta sekä rakentamisluvasta suunnittelutarvealueelle sijoittuvan rakennuspaikan osalta rajataan vain sellaisiin hankkeisiin, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia. Perustelutekstin mukaan tarkoitus on rajata yhdistysten valitusoikeuden ulkopuolelle esimerkiksi yksittäiset pientalohankkeet, joilla on käytännössä korkeintaan vähäisiä vaikutuksia luonto- tai ympäristöarvoihin. Lakialoitteen tavoitteena on sujuvoittaa erityisesti pientalorakentamista.

Satakuntaliiton asiantuntijalausunto

Satakuntaliitto on antanut 8.10.2024 asiantuntijalausunnon eduskunnan ympäristövaliokunnalle rakentamislain muuttamisesta. Satakuntaliitto täydentää lausuntoaan myöhemmin tulleen lakialoitetta koskevan lausuntopyynnön johdosta.

Lakialoitteessa esitetään, että 1.1.2025 voimaan tulevan rakentamislain 180 §:n valitusoikeutta poikkeamisluvasta sekä rakentamisluvasta suunnittelutarvealueelle sijoittuvan rakennuspaikan osalta muutettaisiin siten, että 1 momentin 7 kohta poistettaisiin. Kohdan 7 mukaan valitusoikeus on toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka toimialaan kuuluu luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen tai kulttuuriperinnön vaaliminen taikka elinympäristön laatuun muutoin vaikuttaminen. Muutoksenhakuoikeutta ei poistettaisi kokonaan, vaan tätä oikeutta rajattaisiin entistä tarkemmin. Yhdistysten valitusoikeus koskisi jatkossa vain hankkeita, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia eli joilla voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Eesityksen mukaan valitusoikeuden omaavien tahojen listauksen perään lisättäisiin lause: Lisäksi valitusoikeus on toimialueellaan rekisteröidyllä yhteisöllä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 §:ssä säädetyn soveltamisalan puitteissa.

Lakialoitteiden perusteluissa todetaan, että rakentamislain 180 §:ssä tarkoitetut päätökset koskevat usein yksittäisten pientalojen tai muiden vastaavien ympäristövaikutuksiltaan vähäisten hankkeiden rakentamista ja luonnon- tai ympäristönsuojelun kannalta yksittäisillä poikkeamisluvilla tai rakentamisluvilla suunnittelutarvealueella harvoin on merkittävää vaikutusta. Perustelujen mukaan päätöksistä tehtävät valitukset ovat aiheuttaneet kohtuutonta haittaa ja viivästymistä hankkeiden asianosaisille, kun otetaan huomioon, että yhdistysten valituksia on ulotettu yksittäisiin pientalohankkeisiin yhdyskuntasuunnitteluun kytkeytyvillä perusteilla.

Vuoden alussa voimaan tulevassa rakentamislain 46 §:ssä säädetään sijoittamisen edellytyksistä suunnittelutarvealueella. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan sijoittamisen edellytyksenä on, että rakentaminen ei johda vaikutuksiltaan sellaiseen merkittävään rakentamiseen tai aiheuta sellaisia merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia, jotka edellyttävät asemakaavaa. Alueidenkäyttölain 16 §:n 2 momentin mukaan suunnittelutarvealuetta koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin myös sellaiseen rakentamiseen, joka ympäristövaikutusten merkittävyyden vuoksi edellyttää tavanomaista lupamenettelyä laajempaa harkintaa. Voimaan tulevien rakentamislain ja alueidenkäyttölain säädösten mukaan suunnittelutarvealuetta koskevat säädökset mahdollistavat edelleen myös pientalohankkeita laajempia ympäristövaikutuksia aiheuttavaa rakentamista.

YVA-menettelyn tarpeesta säädetään ympäristövaikutusten arviointia koskevan lain 3 §:ssä ja arvioitavat hankkeet ja niiden muutokset on lueteltu lain liitteessä 1. Esimerkiksi useat aurinkoenergiahankkeet ja sellaiset tuulivoimahankkeet, joiden yksittäisten laitosten lukumäärä on alle 10 kappaletta tai kokonaisteho alle 45 megawattia eivät välttämättä edellytä YVA-menettelyä. Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne (YVA-laki, 3 §).

YVA-menettelyn tarvetta yksittäistapauksessa arvioidaan liitteessä 2 säädettyjen kriteerien mukaan ja samalla verrataan hankkeen todennäköisten vaikutusten laatua ja laajuutta YVA-lain liitteessä 1 esitettyjen hankkeiden laatuun ja laajuuteen. Aurinkoenergiahankkeiden osalta yksi arviointiperuste on YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon kohta 2 f), jonka mukaan YVA-menettelyä sovelletaan hankkeisiin, joissa yli 200 hehtaarin laajuisen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonto pysyväisluonteisesti muutetaan toteuttamalla uudisojituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla. Näin ollen esimerkiksi useat aurinkoenergiahankkeet on mahdollista toteuttaa ilman YVA-menettelyä. Nykyisin suunnittelukäytäntönä on ollut, että ainoastaan YVA-lain mukaisten hankkeiden suunnittelu etenee yleiskaavoituksella.

Satakuntaliitto pitää lakialoitteen perusteluja harhaanjohtavina, sillä rakentamislain 180 §:n mukaiset päätökset voivat olla yksittäisten pientalojen tai paritalojen lisäksi myös muita hankkeita, joilla on laajempia luontoon, ympäristösuojeluun, kulttuuriperintöön tai elinympäristön laatuun liittyviä vaikutuksia. Suunnittelutarvealuetta koskevia säännöksiä on sovellettu mm. aurinkoenergiarakentamiseen, joka mahdollisten ympäristö- tai muiden vaikutusten vuoksi edellyttää tavanomaista lupamenettelyä laajempaa harkintaa. Vaikutusten selvittämiseksi rakennuspaikkaa ja sen lähiympäristöä tarkastellaan laajempana kokonaisuutena.

Satakuntaliitto esittää 1.1.2025 voimaan tulevan rakentamislain 180 §:n säilyttämistä ennallaan, siten, että valitusoikeus on edelleen toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka toimialaan kuuluu luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen tai kulttuuriperinnön vaaliminen taikka elinympäristön laatuun muutoin vaikuttaminen.

SATAKUNTALIITTO

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta kirjaamo@satakunta.fi